

- методика мистецької освіти: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти», 22-24 квітня 2009 р.: до 175-річчя Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. Вип. 7(12): С. 3-9. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/5722/1/Padalka.pdf> (дата звернення: 03.03.2025 р.).
11. Падалка Г.М. Розвиток мистецької освіти: модернізаційні аспекти. *Мистецтво та освіта*. 2016. № 3. С. 2-6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mtao_2016_3_2 (дата звернення: 03.03.2025 р.).
12. Паньок Т.В. Вплив історико-соціальних процесів на аксіологічні орієнтири у вищій художньо-педагогічній освіті в Україні. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. № 3. С. 123-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2016_3_14
13. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
14. Щолокова О.П. Естетико-синергетичний підхід як методологічна основа підготовки фахівців у галузі мистецької освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2021. Вип. 17. С. 25-38. URL: <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2021-17-2> (дата звернення: 03.03.2025 р.).
15. Щолокова О.П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя / Український держ. педагогічний ун-т ім. М. Драгоманова. К., 1996. 172 с.

УДК 378.147:78.071.2

<https://doi.org/10.31652/978-617-UAWCS-2025.46>**М. Р. Мимрик**кандидат мистецтвознавства, професор,
проректор Національної музичної академії

України імені П.І. Чайковського

м. Київ

e-mail: mymrykmr@ukr.net

ТВОРЧО-ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ЗМІСТІ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У тезах розкриваються особливості творчо-інтеграційних процесів у змісті музично-виконавського навчання здобувачів мистецької освіти з позиції герменевтичного підходу. Реалізація герменевтичного підходу в теорію та практику музичного виконавства, який покликаний реалізувати екзистенційну сутність людини через віднаходження себе в «Іншому» та «Іншого» в собі через музичний твір, видається перспективним інноваційним напрямом до розв'язання проблеми інтерпретаційного простору викладача мистецьких дисциплін. Це надає герменевтичній концепції у змісті вищої мистецької освіти акмеологоцентричного методологічного спрямування й скеровує нас до подальших наукових пошуків щодо упровадження герменевтичного підходу в теорію та практику музичного виконавства у руслі акмеологічної спрямованості.

Ключові слова: творчо-інтеграційні процеси, здобувачі вищої мистецької освіти, інтерпретація, музично-виконавська діяльність.

Abstract. The theses reveal the features of creative and integration processes in the content of musical and performing education of art education students from the position of the hermeneutic approach. The implementation of the hermeneutic approach in the theory and practice of musical performance, which is designed to realize the existential essence of a person through finding oneself in the "Other" and the "Other" in oneself through a musical work, appears to be a promising innovative direction for solving the problem of the interpretative space of a teacher of art disciplines. This gives the hermeneutic concept in the content of higher art education an acmeologically-centric methodological direction and directs us to further scientific research on the

*implementation of the hermeneutic approach in the theory and practice of **musical** performance in the direction of the acmeological direction.*

Keywords: *creative and integration processes, students of higher artistic education, інтеграція, musical and performing activities.*

Творча особистість майбутнього фахівця – це така особистість, яка має відповідні внутрішні передумови (особистісні утворення, нейрофізичні задатки, специфіку когнітивної сфери тощо), що забезпечують її творчу активність, тобто не стимульовану ззовні, а пошукову та творчо-перетворювальну діяльність. Ця проблема потребує вирішення наступних завдань: створення умов для максимально повного освоєння духовних та мистецьких цінностей, накопичених українським суспільством, людством; надання допомоги майбутньому фахівцеві в розкритті його внутрішнього потенціалу, сприяючи його професійній самореалізації; стимулювання студента до пошуку індивідуального музично-педагогічного та поведінкового стилю; акцентуація цінностей національної культури, створення аксіо-культурного освітнього середовища у соціокультурній та професійній діяльності; стійкі позитивні тенденції щодо професійної самореалізації, впевненість у своїх професійних та особистісних якостях тощо.

Сучасне музикознавство пропонує різні підходи до вивчення музичної тканини твору. У контексті формування емпатійного ставлення студентів до музичного мистецтва найпродуктивнішими ми вважаємо ті його різновиди, які сприяють комплексному охопленню змісту образів у єдності з їхньою формою. Отже, пропонуючи застосування цілісного аналізу в процесі формування художньої емпатії майбутніх учителів музичного мистецтва, керуємось міркуваннями, по-перше, необхідності глибокого осмислення студентами образної сутності музичного твору; по-друге, формуванням у студентів здатності до розкриття, розуміння тих засобів виразності, які обрав композитор для вираження своїх почуттів; по-третє, уможливлення активізації емоційної реакції студентів на музичний твір через залучення їх до інтелектуального осмислення витоків прекрасного.

У зазначеному контексті проведення художніх паралелей між різними видами мистецтв відбувається у напрямі ефективного впливу на емоційну сферу студентів факультетів мистецтв, розвитку їх художньо-образного мислення. Як доводить Г.Падалка, одним із шляхів активізації вмінь художньо-творчої мистецької діяльності, з точки зору інтеграційних процесів, вважається розвиток здатності вихованців вибудовувати цілісний образ твору з опорою на мистецькі аналогії, сутнісною характеристикою проведення яких виступає єдність змістовного наповнення художніх образів [3, 98]. Загалом, доцільно стверджувати, що формування уявлень про мистецтво як галузь єдиної культури сприяє розвитку інтегрального стилю мислення студентів факультетів мистецтв з метою досягнення творчого результату в їх просвітницькій роботі зі школярами.

Аналіз тенденцій розвитку мистецько-освітнянських процесів показав, що перспективне застосування творчо-інтеграційних процесів у змісті музичного навчання формується у вигляді взаємозбагачення та синтезу різних видів мистецтва. Проблема розуміння людиною своєї екзистенційної сутності, свого місця в світі, оточуючої її реальності та інших людей наразі видається вкрай затребуваною, актуалізуючи значення філософської герменевтики як найважливішої галузі гуманітарного знання, сфери духовної та раціональної діяльності людини. Герменевтика, яка передбачає новий вимір людини у контексті цілісності та відкритості її герменевтичного досвіду, уможливлює екстраполяцію своїх ідей у сферу вищої мистецької освіти. Адже досвід взаємодії з мистецтвом засвідчує, що у творі мистецтва досягається істина, тобто досвід мистецтва у відповідності до культурно-історичної традиції виявляється завжди поруч із досвідом філософії, розкриваючи «герменевтичний феномен у повному його діапазоні» (Г.-І. Гадамер).

Як відомо, герменевтичні практики існували протягом всього історично-писемного розвитку людства, проте формування теоретико-методологічних засад герменевтики відбувалося поступово. Так, на початку XIX століття європейська філософська думка відмовляється від наївно-ідеалістичних та наївно-матеріалістичних уявлень про сутнісне. Учені все більше схиляються до думки про те, що одне й те ж саме явище може тлумачитися

та інтерпретуватися по-різному. При цьому об'єкт наукового дослідження не може бути до кінця проаналізованим та вивченим без поправки на погіршеності, які виникають природнім шляхом у процесі осмислення, розуміння, тлумачення та інтерпретації об'єкта.

Учені, дослідники герменевтики (Ф. Шлейєрмахер, В. Дільтей, М. Гайдеггер, П. Рікер та ін.) [1; 2; 4; 5; 6; 7], обґрунтували розуміння поняття як функціональну сутність людини, як універсальний спосіб освоєння нею світу. При цьому вони наголошували на цілісності герменевтичного досвіду, який окрім теоретичного пізнання має включати чуттєве переживання (життєвий досвід), різні форми практики (досвід історичної традиції), естетичне відчуття (досвід мистецтва), – «все це утворює дійсний герменевтичний універсум, у якому ми не замкнені, мов у непорушних кордонах, а навпаки: якому ми відкриті» [1, с. 9].

Для мистецької освіти ідея П. Рікера щодо продовження та примноження смислу виявляється вкрай плідною. Згідно цієї ідеї кожен виконавець створює музичний смисл виконуваного твору немовби наново, а не просто відтворює його, у результаті чого музичний смисл поглиблюється й розширюється, тобто історично прирощується. Філософ розвиває думку Г.-Г. Гадамера щодо залежності інтерпретації від історичної традиції. Йдеться про те, що духовний спадок, який міститься у музичних творах минулих часів, може суттєво поповнюватися у процесі свого розкриття, тобто засобами інтерпретації продовжується традиція. Концептуальна ідея вченого щодо продовження та примноження смислу в процесі інтерпретації, що робить її зрозумілою для сучасної аудиторії, є вкрай продуктивною для музично-виконавського мистецтва. Згідно цієї теорії музикант-виконавець для того, щоб подолати культурну віддаленість музичного тексту від сьогодення не просто має відтворити музичний смисл твору, а ніби створити його заново шляхом постійного розширення та поглиблення змісту, щоб включити його смисл у нинішнє розуміння, тим самим смисл музичного тексту історично зростає.

У висновках доцільно зазначити, що реалізація герменевтичного підходу в теорію та практику музичного виконавства, який покликаний реалізувати екзистенційну сутність людини через віднаходження себе в «Іншому» та «Іншого» в собі через музичний твір, видається перспективним інноваційним напрямом до розв'язання проблеми інтерпретаційного простору викладача мистецьких дисциплін. Це надає герменевтичній концепції у змісті вищої мистецької освіти акмеологоцентричного методологічного спрямування й скеровує нас до подальших наукових пошуків щодо упровадження герменевтичного підходу в теорію та практику музичного виконавства у руслі акмеологічної спрямованості.

Список використаних джерел:

1. Гадамер Г.-Г. (2000), *Істина і метод. Основи філософської герменевтики* /перекл. з нім. О. Мокровольського. Т.1. Київ: Юніверс. 457 с.
2. Дільтей В. (1996), *Виникнення герменевтики. Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрямки: хрестом.* Київ. С. 33 – 60.
3. Падалка Г.М. (2008), *Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін.* Київ: Освіта України. 264 с.
4. Шлейєрмахер Ф. (2004), *Герменевтика* /пер. с немец. А. Л. Вольского. СПб.: «Европейский Дом». 242 с.
5. Boethii (1999), *The Consolation of Philosophy*. Translated by P. G. Walsh. Oxford; New York: Oxford University Press.
6. Heidegger M. (1977), *Sein und Zeit*. Frankfurt a / M.
7. Ricoer P. (1969), *Le conflit des intrpretations. Essais d'hermeneutique*. Paris, 1969.